

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויחידות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת לָךְ לָךְ

ג' חשוון תשפ"ז

הפטרה: למה תאמר יעקב

יציאת השבת ר"ת 19:04

ברכת הלבנה עד יום שני

מוצאי שבת שעון חורף

גיליון 982

יציאת השבת:

18:35

ירושלים: 18:35

כניסת השבת:

17:28

ירושלים: 17:22

"וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם"

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

אברהם אבינו נקרא "אב המון גוים". מדוע? אברהם היה אישיות אשר עניינה כללי, ציבורי, יסוד לגוי גדול. "לך לך אל הארץ אשר אראך", ושם יתגלה הערך המיוחד שלך. שם יתגלה שאיך אדם פרטי, אלא אדם המייסד עם, הנך מייסד יסוד לאומי חדש שיש לו ערך לכל העולם כולו. "ואעשך לגוי גדול... ונברכו בך כל משפחות האדמה". אדם זה הולך אל הארץ החדשה והוא מוצא אותה מלאה עבודה זרה. מה עושה אברהם אבינו? הוא נפגש עם ד': "ויקרא בשם ד'".

צריך להבין מה פירוש הקריאה הזאת בשם ד'. יש לזכור שאברהם אבינו היה אישיות מכובדת מאד. אנו מוצאים שנאמר לו בחברון "נשיא אלוהים אתה בתוכנו". כשהאדם החשוב הזה הופיע בסביבה אנושית אלילית, הוא לא עמד באיזו פינה ואמר איזה פסוק, אלא "ויקרא בשם ד'!" זו הצהרה אלוהית בשם ד' א'ל עולם, הצהרה כלל אנושית וכלל עולמית. פה מופיע אברהם אבינו כמחנך ענק, פדגוג נפלא אשר מצוה את בניו ואת ביתו אחריו: "ושמרו דרך ד'", מתוך לימוד ושמיעה בקול ד'.

יש להדגיש שאברהם פרסם אמונה זו בדרכי נועם ולא מתוך כפייה, ודאי לא על ידי איומים ורצח כמו אלה הנוהגים בזה כיום ורוצחים חפים מפשע בשם הא' לוקים ובשם הדת, כאשר ברור שזהו אינו רצון הא' לוקים. אברהם משפיע על האנשים ושרה על הנשים. אברהם מתגלה בענקיות פעילותו. איש רב פעלים, גיבור, לוחם נגד עבודה זרה. הקריאה בשם ד' מזדהה עם הידיעה של "ואעשך לגוי גדול". השאיפה לגוי גדול היא השאיפה לקידוש שם השם בעולם. אברהם אבינו אינו איש פרטי, אלא אישיות כללית היסטורית ציבורית ולאומית, המורה לנו ללכת בדרכו ולקרוא בשם ה' אל עולם - בדרכי נועם.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

אברהם אוהבי – איש האמונה

אברהם אבינו היה אות ומופת לאמונה התמימה בבורא עולם. הניסיונות אותם עבר העלו על נס את האמונה שלו ואת עבודת ה' כפי שהנחילה לדורות הבאים.

נחום איש גם זו

למה קראו לו נחום איש גם זו? שכל דבר שהיה עובר עליו היה אומר גס זו לטובה. פעם אחת רצו ישראל לשלוח דורון לקיסר, אמרו מי ילך? ילך נחום איש גס זו שמלומד בנסים הוא. שלחו עמו תיבה מלאה אבנים טובות ומרגליות. הלך ובדרך ישן בבית אחד.

בלילה קמו בעלי הדירה ורקנו את התיבה ומילאו בה עפר. כשהגיעוהו לקיסר פתחו את התיבה ראו שהיא מלאה עפר. רצה המלך להרוג את מולם, אמר צוחקים ממני היהודים. אמר גס זו לטובה.

בא אליהו בדמות אחד מהם. אמר למלך זהו עפר מיוחד מאברהם אביהם, שכאשר היה משליך עפר זה היה הופך העפר לחרבות וחצים. שכתוב: "יתן כעפר חרבו קש נדף קשתו". היתה מדינה אחת שלא הצליחו לכבוש אותה, בדקו עפר זה עליה וכבשוה.

עלו לבית גנאי המלך ומילאו את התיבה אבנים טובות ומרגליות ושלחוהו בכבוד גדול. כשחזר ישן באותו בית. שאלוהו אנשי הבית מה הבאת עמך שעשו לך כבוד כזה? אמר להם מה שלקחתי מכאן הבאתי לשם. הרסו את ביתם והביאו למלך, אמרו לו העפר שהביאו לכאן משלנו הוא! בדקוהו ולא היתה בו שום סגולה והרגו את הדיירים ההם.

תענית כא, ב

כיצד אברהם אבינו שמר שבת?

אומרת הגמרא: שנכרי ששבת חייב מיתה, ואמר ריש לקיש: עובד כוכבים ששבת חייב מיתה, שנאמר: "וְיוֹם לְיִלְכָּהּ לֹא יִשְׁבְּתוּ" (סנהדרין נח, ב). רק ישראל חייבים לשבות בשבת. שנאמר: "דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲךָ אֶת שַׁבְּתָתִי תִשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם" (שמות לא יג). אם גוי ששבת חייב מיתה, איך שמר אברהם אבינו על כל התורה כולה, הרי אברהם היה ספק בן נח, ספק יהודי? כלומר, אברהם אבינו קודם מילתו היה ספק גוי ספק יהודי?

אחד ההסברים הוא שאברהם אבינו הלך עם ציצית ואז ממה נפשך: אם אברהם גוי - הרי שהוא לא חייב בציצית! ואז הציצית - משא היא עליו - ויוצא שהוא חילל שבת. אם אברהם יהודי? אין בעיה, כי הוא מחויב בציצית והוא הולך עם ציצית כנדרש.

הסבר נוסף אומר ה'פנים יפות', שאצל גוי הלילה הולך אחר היום וההפך אצל יהודי. אברהם אבינו שמר שבת כיהודי, כלומר לילה ויום. אם הוא גוי - אז ליל שבת הולך אחר יום ששי ויום ששי הוא עשה מלאכה ולא שבת ממלאכה. במוצ"ש הוא שוב עשה מלאכה ולא שבת ממלאכה. ואם הוא יהודי הרי שהוא שבת ביום השבת ולא עשה מלאכה בשבת.

כּוֹכַב צֶדֶק לְדוֹרוֹת

את גדלותו של אברהם אבינו וסדר חייו, מכנים המשורר הדגול רבי דוד בוזגלו בתוך הפיוט הנפלא שלפנינו. פירוש לפיוט: כוכב צדק רומז למדרש בו מסופר על איצטגנינו של נמרוד האומרים לו ביום הולדתו של אברהם, שראו כוכב הנראה בולע את כל הכוכבים שלידו, והוא יערער על מלכותו.

נמרוד מורה לתרח להרוג את בנו, שהיה הנולד היחידי באותה שעה, ותרח מברית את אברהם יחד עם אמו, אמת לאי בת כרנבו למערה וחי שם במשך שלוש שנים. כאשר אברהם יוצא מן המערה הוא רואה את השמש ומתפלל לשמש כל היום אך לעת ערב היא שוקעת, ובליל הוא מתפלל לירח כל הלילה, אך לעת בוקר מתחילה השמש לזרוח. אברהם מבין שיש חוק ומשטר במאורות ומתפלל לבורא שעליהם.

אברהם אבינו היה זקן היושב בשיבה, והיה מקהיל קהילות רבים, להוציאם מאמונת האלילות לקרוא בשם ה' אל עולם. ואולם כאשר בן אחיו – לוט נופל בשבי ארבעת המלכים החזקים אשר נצחו את החמישה, הוא נלחם בהם עם קומץ אנשים ומשיב את הנפש עם הרכוש. לפי המדרש העפר שזרק עליהם הפך לחרבות וחיצים, כרמז בהפטרה, וכסיפור של נחום איש גו.

ביום שהשליך נמרוד את אברהם לכבשן האש לאחר שאברהם סירב לכפור באמונה באל עליון, ירד המלאך גבריאל וציין את הכבשן והיה אברהם מסתובב בתוכו, והסיבה היתה כיון שהאמין באל בצורה מוחלטת ובו שם את בטחונו. אכן, אחד היה אברהם בבני דורו!

כּוֹכַב צֶדֶק \ רבי דוד בוזגלו

וְהִנֵּה הוּא כְּאַרְיֵה מִתְנַף־יָעַר	כּוֹכַב צֶדֶק לְדוֹרוֹת זָרַח אֹרֹר
וְעַם קוֹמֶץ אֲנָשִׁים מַעֲט מְזַעַר	אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם בְּבִנֵי דוֹרוֹ
מוֹל אַרְבָּעָה מְלָכִים קִפֵּץ נִסְעַר	אֲשֶׁר בְּאַבִּיב שְׁנוֹתָיו הִכִּיר בּוֹרְאוֹ
וְאֵת חֲרָבָם שָׁם לֵאל בַּעֲפָרוֹ	וַיֵּרָא שָׁם בְּמַאֲרוֹתָיו אֵת מִשְׁטְרוֹ
וּבְיוֹם בֶּן כּוֹשׁ הִשְׁלִיכוֹ אֶל כְּבִשְׁנוֹ	זָקֵן יוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה לֹא שָׂר צָבָא
יָרַד מִלְּאֲדָה אֶל תּוֹכוֹ וַיִּצְנְנוֹ	וְעַם שׁוֹלְפֵי חֲרָבוֹת זָכְרוּ לֹא בָא
כִּי שָׁם שָׁם לוֹ אֵל שְׂדֵי בְּבִטְחוֹנוֹ	אֵךְ לְהִקְהִיל קְהִלּוֹת נִפְשׁוֹ תִּאֲבָה
אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם בְּבִנֵי דוֹרוֹ	וּלְלַמְּדָם אֵת לְקַחוֹ מִדֵּי עֲבָרוֹ

הלכות תפילת הדרך

לך-לך: "אמר רב חסדא: כל היוצא לדרך צריך להתפלל תפלת הדרך" ברכות כט, ב.

א. לעולם יבקש אדם רחמים מלפני המקום ברוך הוא על העתיד, ויתן הודאה על העבר, ויודה וישבח כפי כוחו. לפיכך היוצא לדרך, בין הולך רגלי בין נוסע ברכב או בממוס וכיוצא בזה, ראוי לו להתפלל מיד בתחילת יציאתו שישמרהו ה' בדרכו. ובפרט כשזמן ההליכה או הנסיעה שיעור שעה וחומש, דהיינו 72 דקות, ומעלה. ואם שכח להתפלל בתחילה, יכול להתפלל כל זמן הנסיעה.

ב. אפילו כשהוא נוסע ביחידות, טוב לומר את הנוסח בלשון רבים, שמתוך כך תפילתו נשמעת (חוץ ממלת 'ותנני' לפי הסוד). וטוב ליתן צדקה קודם צאתו לדרך, שנאמר: "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו".

ג. הנוסע בשבת מחמת פיקוח נפש שיעור נסיעה שחייבו בתפילת הדרך, צריך לומר תפילת הדרך ואין זה בכלל אין שואלין צרכיו בשבת (והטעם, כי תקנת תפילת הדרך להיות נשמרין מסכנת הדרכים ובפיקוח נפש איתא בשו"ע סי' רפ"ח דמבקשין בשבת, אולם בתורת היולדת פכ"ב סובר דאין לומר תפילת הדרך בשבת כשהדרך אינה מסוכנת).

ד. במקום שיש ספק אם יכול לומר תפילת הדרך בחתימת השם, טוב שיכלול תפילת הדרך בתוך תפילת שמע קולנו של תפילת שמונה עשרה המסתיימת כחתימת ברכת תפילת הדרך.

ה. מותר לומר תפילת הדרך בין מעומד בין מיושב ובין מהלך. אולם טוב שלא יאמרנה מהלך כדי שיהא לו ישוב הדעת וכוונה שלמה בעת אמירתו, ויש נוהגים לעמוד בעת אמירתו. ולכולי עלמא הנהג ברכב אין צריך לרדת אלא יעמיד רכבו בצד הדרך אם יכול.

יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתוליכנו לשלום ותצדיקנו לשלום, ותסמכנו לשלום, ותנחנו אל מחוז חפצנו לחיים ולשלום. (ותחזירנו לשלום) ותצילנו מפח אובד ופחד ומכל מיני פגעניות המתרגשות לבוא לעולם, ותשלח ברכה בכל מעשה ידינו. ותתנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו, ותשמע קול תחנונינו. כי אל שומע תפלה ותחנון אתה ברוך אתה ה' שומע תפלה.

ויעקב הלך לדרכו, ויפגעו בו מלאכי א'להים, ויאמר יעקב כאשר ראם, מחנה א'להים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים. "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, מאין יבא עזרי. עזרי מעם ה', עושה שמים וארץ, אל יתן למוט רגליך, אל ינום שומרך, הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. ה' שמרך ה' צלך עד יל ימינך, יומם, השמש לא יכבה, וירח בלילה, ה' שמרך מכל רע, ישמר את נפשך, ה' ישמר צאתך ובואך, מעתה ועד-עולם."

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לפאת: ציפורה ויהושע לוי. שרה בת שמחה. עור בן עשה. תקוה בת עזרה. אלנה בת ג'אן. אסנת בת ודבית. מול בת עננה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדן בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בר בן מיכל. דוד ביטון הי"ו. לעילוי נשמת: רח"ל מלאכה. רבי משה מלך. רבי יעקב מרדכי שושן. יצחק דני. מקסים דני. מיר חנו. ישראל אברהם טון. ארן מועלם. חד גרסברג. מדיפולק. מרדכי בן חנו. אסתר ועבר נחום. עמוס דני. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. אריה בן שמעון. צוהרת דוד. יצחק ולארא אסתר. עזרה עמוס. חיה רחל לוי. בעמלן יהודה. מיה שמשון. אסתר אלקובי. שמעון ועליזה בן. נאור בן אסתר. ליאור רחמים. דבורה ואלין מועלם. מיסאל ועקני. אליה שחר. יצחק בן פנחס. יצחק ושמואל אלוז"ל. אורי יצחק אלוז"ל. סין אורי יעקב שושן הי"ד. לע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שגור, שושנה רוז, רפאל פריץ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד. אברהם ולאה ציטרון ז"ל. להחזרת נעדר צה"ל ושבויי ובהם: גיא חבר, יהודה כץ, רון ארד הי"ד. למענונינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483